

ANALYSE SOCIALE VEILIGHEID, SCHOOLJAAR 2022/2023

Juni 2023

Een school is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilige en positieve sfeer is op school en dat de school optreedt tegen pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag en deze zoveel mogelijk voorkomt.

Ieder schooljaar wordt op SBO De Vorm de veiligheidsbeleving van de leerlingen gemonitord om vervolgens zo nodig maatregelen te nemen ter verbetering. Op SBO De Vorm is de Kanjertraining de methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en wordt het digitale Kanjer Volg- en Adviesstelsel (KanVAS) gebruikt. De Sociale Veiligheidslijst van KanVAS is goedgekeurd door de COTAN en wordt gebruikt om zicht te krijgen en houden op de veiligheidsbeleving van de leerlingen en om te voldoen aan de wet Sociale Veiligheid. De lijst wordt jaarlijks ingevuld door de leerlingen uit leerjaar 5 t/m 8. Het referentiekader en de normering van KanVAS gaan niet specifiek over het SBO, maar over het gehele basisonderwijs. Stichting Kanjertraining onderzoekt of er een apart referentiekader SBO kan komen voor het gehele leerlingvolgsysteem.

Middels de sociale veiligheidslijst worden de volgende aspecten gemeten:

1. Het vóórkomen van incidenten op school (Ondervindt agressie). Dit is de aantasting van sociale veiligheid, psychische veiligheid en fysieke veiligheid.
2. Veiligheidsbeleving van leerlingen (Ik voel me veilig op school/op het plein etc.).
3. Welbevinden van leerlingen (Hoe prettig voel je je tussen je klasgenoten?).
4. Leerkracht treedt op (Vinden leerlingen dat de leerkracht goed optreedt?).
5. Angst voor agressie.
6. De klas ziet problemen.

In het schooljaar 2022/2023 is de sociale veiligheidslijst in juni 2023 ingevuld door 93 leerlingen van SBO De Vorm, verdeeld over 6 klassen, van leerjaar 5 tot en met leerjaar 8. De analyse van de uitkomsten richt zich -als het gaat om de Wet Sociale veiligheid- op 3 aspecten, namelijk Welbevinden, Veiligheidsbeleving en Ondervindt agressie.

Het schoolgemiddelde op 2 van de 3 hoofdgebieden heeft een rode score, wat betekent dat op deze aspecten actie nodig is. Het betreft de gebieden 'Veiligheidsbeleving' en "Welbevinden". Leerlingen van SBO De Vorm lijken een negatieve veiligheidsbeleving te hebben, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen fysieke-, sociale- en psychische veiligheid. De rode score op "Welbevinden" lijkt eveneens een zorgelijke score vergeleken met de landelijke normgroep. Het derde hoofdgebied, "Ondervindt agressie" scoort groen (net zo veilig als de landelijke normgroep). Dit is een positieve score, zeker in vergelijking met de afname van vorig schooljaar (oranje score).

In vergelijking met vorig schooljaar lijkt er op het gebied van het ondervinden van agressie sprake te zijn van een verbetering. Positief is eveneens dat de leerlingen van SBO De Vorm ervaren dat de leerkracht adequaat optreedt als het gaat om onveiligheid binnen school (donkergroene score = valt in veiligste 20 procent van de normgroep). Dit zal zeker te maken hebben met de interventies die de afgelopen jaren zijn ingezet en continu worden gemonitord en waar nodig aangescherpt. Deze interventies richtten zich op veiligheidsbeleving, welbevinden, conflicthantering, schoolregels, leerkrachtgedrag, regie van de leerling en ouderbetrokkenheid.

Belangrijke kanttekeningen bij bovenstaande analyse zijn:

- De normering en referentiegroep zijn geënt op *regulier* basisonderwijs terwijl wij *speciaal* basisonderwijs zijn. Bekend is dat de kindkenmerken van een SBO populatie evident verschillen van de kernmerken van leerlingen binnen het regulier basisonderwijs. Zo hebben leerlingen binnen het speciaal basisonderwijs vaak moeite met het verschil tussen plagen en pesten, vinden zij het lastig om de vragen op een juiste wijze te interpreteren en hebben zij doorgaans moeite met een juiste interpretatie van- en een juiste reflectie op het gedrag van anderen en zichzelf. Tevens zijn er binnen het SBO kinderen die angstig worden door het externaliserende gedrag van klasgenoten, wat binnen het regulier basisonderwijs minder frequent voorkomt. Doordat de scores van onze leerlingen worden vergeleken met een reguliere populatie is het de vraag hoe betrouwbaar en valide de uitkomsten zijn. Een apart referentiekader voor de SBO populatie is zeer wenselijk.
- Voor veel van onze leerlingen is veiligheid niet een standaard. De doelgroep van SBO De Vorm heeft vaak negatieve ervaringen en het gevoel van falen op de vorige school. Daarnaast is er ook vaak sprake van systeemproblematiek bij onze leerlingen.
- Gedurende het schooljaar stromen er regelmatig kinderen in die vanuit het regulier onderwijs of een andere SBO-school komen. Daardoor vindt het proces van forming-storming en norming ook meerdere keren plaats, wat invloed kan hebben op de veiligheidsbeleving

Hoewel de genoemde kanttekeningen (vooropstaand het ontbreken van een SBO normering) de huidige scores enigszins nuanceren, geven deze alsnog voldoende aanleiding om het veiligheidsbeleid van SBO De Vorm verder aan te scherpen en interventies in te zetten. Dit proces wordt vormgegeven door de regiegroep SEO, in overleg met de directie en de commissie van begeleiding (CieVB).

- In schooljaar 2023/2024 komt de focus nog meer te liggen op kindgesprekken: gesprekken 1 op 1 met de leerlingen. Het gebruik van de Kanjertraining en hieraan gekoppeld het LOVS KanVAS maakt dat de sociaal emotionele ontwikkeling van leerling planmatig wordt gevolgd. Twee keer per jaar zijn er groepsbesprekingen gericht op sociaal emotioneel gebied, naast de groepsbesprekingen gericht op de didactische ontwikkelingen. Bij de groepsbesprekingen SEO sluiten naast het klassenteam de gedragswetenschapper en de Kanjer coördinator aan. Input van de besprekingen zijn de leerling- en docent vragenlijst welbevinden en bij de tweede ronde ook de sociale veiligheidslijst. De leerkrachten maken vooraf een analyse van hun eigen klas op basis van de resultaten en tijdens de groepsbesprekingen wordt multidisciplinair gekeken naar de analyse en interventies op leerling- groep en schoolniveau. Kindgesprekken door de leerkracht of onderwijsassistent, overleg met ouders en een andere aanpak binnen de klas (denk aan de puppy training) zijn voorbeelden van interventies die vervolgens ingezet kunnen worden. De gedragswetenschapper binnen school heeft huidig schooljaar een training oplossingsgerichte gespreksvoering gevolgd en zal komend schooljaar ook kindgesprekken hebben met leerlingen met een verminderd welbevinden.
- Naast de focus op kindgesprekken is het tweede speerpunt vanuit de analyse sociale veiligheid de zichtbaarheid van Kanjer binnen school en naar ouders toe. Eenduidig gebruik van de Kanjer posters binnen school en eenduidig hanteren van de Kanjertaal, een Kanjer folder voor nieuwe leerlingen en hun ouders en tenslotte het vormgeven van een Kanjer ouderavond worden ingezet om de zichtbaarheid te vergroten en de samenwerking met ouders op het gebied van de sociaal- emotionele ontwikkeling en veiligheidsbeleving te versterken. Het extra contactmoment met ouders (en leerlingen vanaf de middenbouw) in november, gericht op de sociaal emotionele ontwikkeling, dat vanaf huidig schooljaar is ingezet wordt structureel opgenomen als onderdeel van de gesprekkencyclus met ouders. Het gesprek wordt vormgegeven aan de hand van de door de leerlingen ingevulde welbevinden vragenlijst van kanVAS (midden- en bovenbouw), danwel aan de hand van een formulier ingevuld door ouders (onderbouw) gericht op de Kanjer methode. Dit extra gespreksmoment wordt ook in

het nieuwe schooljaar ingezet en zal onderdeel blijven uitmaken van de vaste contactmomenten met ouders, waardoor school en ouders nog meer samen optrekken op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling.

- Gedurende huidig schooljaar is de Kanjer coördinator 24 uur extra op school geweest om alles rondom Kanjertraining en SEO te verstevigen en te borgen. Deze inzet zal worden gecontinueerd.
- Binnen school wordt gewerkt vanuit een warm en positief pedagogisch klimaat waarin de leerlingen ruimte ervaren om zichzelf te mogen zijn en positieve feedback belangrijk is.

Onderstaand een tabel met daarin de gegevens van de Sociale veiligheid lijsten van de afgelopen 6 jaar*.

Schooljaar	Welbevinden	Veiligheidsbeleving	Ondervindt agressie	Angst voor agressie	Klas ziet problemen	Leerkracht treedt op
2016-2017	3,08	2,82	1,77	1,74	2,28	3,11
2017-2018	3,13	3,05	1,58	1,62	2,46	3,23
2018-2019	3,30	3,18	1,44	1,52	2,03	3,52
2019-2020**	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2020-2021	3,31	3,25	1,46	1,49	1,94	3,63
2021-2022	3,45	3,28	1,48	1,57	1,95	3,76
2022-2023	3,30	3,21	1,38	1,45	2,11	3,67

*Kanttekening: referentiekader en normering is gebaseerd op regulier basisonderwijs.

**In het schooljaar 2019-2020 is de sociale veiligheidsmeting door de lockdown tijdens de coronapandemie niet afgenomen.

Donkergroen: Valt in de veiligste 20% van de normgroep

Lichtgroen: Net zo veilig als de normgroep

Oranje: Aandacht gewenst

Rood: Valt in de onveiligste 5% van de normgroep, actie nodig.